

Sammanfattning av måluppfyllelse och insatsportföljens genomförande

Övergripande bedömning av måluppfyllelse		Övergripande bedömning av insatsportföljens genomförande
Översikt: Bedömning av måluppfyllelse och insatsportföljens genomförande <i>per sektor</i>		
		2015
Sektor 1: Demokrati och mänskliga rättigheter	Bedömning av måluppfyllelse	
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	
Sektor 2: Naturresurser och miljö	Bedömning av måluppfyllelse	
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	
Sektor 3: Urban utveckling	Bedömning av måluppfyllelse	
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	

Sammanfattning av slutsatser och rekommendationer

Den övergripande utvecklingen i Kenya under 2015 var ojämn. Medan framsteg gjordes på vissa områden fortsatte utvecklingsutmaningarna att bromsa takten för uppnåendet av de mål som satts upp av landet för att minska fattigdomen och öka människors välbefinnande.¹ Decentraliseringsprocessen som tagit fart under 2014 fortsatte genomföras under året och ett steg i rätt riktning var transfereringen av medel till de 47 länsregeringarna som ägde rum i samband med godkännandet av budgeten för 2015/16. Motsvarande cirka 15 procent av den totala statsbudgeten delegerades och möjliggjorde ett stärkt genomförande av de lokala utvecklingsstrategierna (County Integrated Development Plan, CIDP) som varje län tagit fram. Samtidigt fortsatte den utbredda korruptionen att hämma utvecklingen och ett antal

¹ Vision 2013 och Medium-Term Plan II

skandaler färgade året. Säkerhetsläget var också fortsatt instabilt. Attacken på universitetet i Garissa den 2 april var den allvarligaste incidenten räknat i antalet drabbade. Enligt officiella uppgifter dödades 148 personer, majoriteten studenter, och ett 80-tal skadades.

Landets ekonomiska tillväxt 2015 var cirka 5,4 procent², vilket absolut sett är en relativt stark tillväxt men långt under den nationella målsättningen på 10 procent per år. Inga tecken syntes på minskade ojämlikheter. Statistiken pekar på att drygt 40 procent (42 procent) av Kenyas befolkning på cirka 46 miljoner lever på mindre än USD 1,25 per dag.³ Under andra hälften av året drabbades landet av likviditetsproblem på grund av svag skuldhantering och att skatteintäkterna under de första månaderna av räkenskapsåret 2015/16 blev lägre än förväntade. Att skatteintäkterna var relativt låga berodde främst på en nedgång i ekonomin. Nedgången i ekonomin kan i sin tur delvis härledas till den svaga shillingen, som visserligen var fördelaktigt för exportindustrin men då Kenyas handelsbalans är negativ och tillverkningsindustrin till stor del är beroende av importvaror var nettoeffekten negativ, och till låga intäkter från turistnäringen som en följd av den fortsatt instabila säkerhetssituationen.

2015 blev i praktiken det sista året för genomförandet av samarbetsstrategin för 2009-2013. Som framgår av tidigare strategirapporter var de övergripande målen och sektormålen i samarbetsstrategin ambitiösa och det är svårt att ge ett entydigt svar på om resultaten uppnått eller inte. Den sammantagna bedömningen för 2015 är dock att utvecklingen mot strategimålen delvis har gått i önskvärd riktning (gul), främst beroende på den ojämna utvecklingen och de utvecklingsutmaningar som kvarstår, några av dem har beskrivits ovan.

Genomförandet av insatsportföljen skedde enligt plan (grön). På många områden blev genomförandet dock försenat. Precis som föregående år var 2015 i hög grad ett övergångsår då ett antal nya insatser som ansågs relevanta utifrån vad den nya strategin förväntades innehålla bereddes parallellt med fortsatt genomförande och uppföljning av pågående insatser.

Eftersom 2015 de facto utgjorde det sista året för genomförandet av samarbetsstrategin har ambassaden inga förslag på hur insatsportföljen bör förändras eller vilka strategiska val som bör göras utifrån den "gamla" strategin då denna inte längre gäller. Utmaningen består istället i att dra lärdomar av det sju år långa genomförandet och att föda in dessa i den nya strategin för 2016-2020. Även om många områden fortfarande är aktuella för det framtida samarbetet måste valet av nya insatser också ta hänsyn till att den nya strategin omfattar områden som Sverige inte har någon tidigare erfarenhet av samt identifiera det potentiella svenska mervärdet på områdena.

² The Economist Intelligence Unit, EIU

³ Kenya Country Economic memorandum: From Economic Growth to Jobs and Shared Prosperity, World Bank mars 2016

1. Övergripande bedömning av måluppfyllelse och insatsportföljens genomförande

Övergripande bedömning av måluppfyllelse		Övergripande bedömning av insatsportföljens genomförande	
Utbetalt belopp inom strategin 2015:	430 mkr	Totalt strategibelopp:	2 450 mkr
Avtalat belopp:	441 mkr	Strategiperiod:	2009-2015
Antal avtalade insatser 2015-12-31:	68		

Den sammantagna bedömningen för 2015 är att utvecklingen mot strategimålen delvis gick i rätt riktning (gul). Det svenska utvecklingssamarbetet fortsatte bidra till den övergripande målsättningen: ett Kenya där alla fattiga kvinnor, män, flickor och pojkar har förutsättningar att förbättra sina livsvillkor och där deras mänskliga rättigheter blir tillgodosedda. I den kenyanska kontexten är Sverige dock en liten bidragsgivare och det är endast med omfattande och konsekventa samlade åtgärder från den kenyanska regeringen som ett sådant ambitiöst mål kan nås på medellång till lång sikt även om Sverige bidragit till vissa förbättringar som skett bland annat genom sitt strategistyrda utvecklingssamarbete. Några av de förbättringar och resultat som Sverige bidragit till är institutionsutveckling bland annat genom myndighetssamarbete mellan Sverige och Kenya. Områden där detta skett är till exempel inom rättssektorn, genom polissamarbete, och på senare år på skatte- och statistiskområdet liksom inom kriminalvården. Samarbetet har till exempel bidragit/bidrar till organisations- och beteendeförändringar som enligt erfarenhet och studier leder till bättre service och kvalitet på grundläggande samhällstjänster. Utvärderingen av samarbetsstrategin visar att det svenska stödet genom civila samhällsorganisationer och FN för att kapacitetsutveckla, uppmuntra och upprätthålla trycket för att omsätta föreskrifter i Konstitutionen i praktiken har spelat en viktig roll även om regeringens åtaganden att genomföra en fattigdomsvänlig politik varierat från sektor till sektor. Den visar även att det svenska stödet inom jordbruks- och vattensektorn bland annat har bidragit till en bättre samordning och koherens av stöd och sektorplaner. Stödet inom den urbana sektorn har bland annat bidragit till ett bredare och mer aktivt deltagande kring planeringen och genomförandet av arbetet för att förbättra samhällstjänster i urbana miljöer.⁴

Samarbetsstrategin med Kenya för 2009-2013 förlängdes till slutet av 2015, eller fram tills ett regeringsbeslut fattats om en ny strategi. Liksom 2014 var 2015 därför ett förberedande år inför den nya strategin, samtidigt som fokus låg på att konsolidera genomförandet av den innevarande strategin och skapa förutsättningar för en smidig övergång till det framtida samarbetet. Utmaningar kvarstod inom vissa sektorer och program, speciellt vad gäller

⁴ Implementation Evaluation of the Cooperation Strategy with Kenya 2009-2013, 2013:35:1 Sida Decentralised Evaluation

demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter där många av frågorna är politiskt känsliga.

Under 2015 fortsatte arbetet med att koppla samman utvecklingssamarbetet med humanitärt stöd med fokus på katastrofförebyggande åtgärder och motståndskraft. Stödet till World Food Programme gällande kontantöverföringar bidrog till att öka motståndskraften hos enskilda personer, hushåll och institutioner för att bättre hantera väder- och livsmedelsrelaterade kriser och katastrofer i de områden i Kenya som har störst risk att drabbas.

Utfallet av sakanslaget var 430 mkr, vilket överskred den sista delegeringen på 429 mkr med 1 mkr. Det delegerade beloppet för året var ursprungligen 390 mkr.

Den övergripande bedömningen av måluppfyllelse för året bedöms i likhet med 2014 vara delvis god (gul). Flera av de utmaningar och trender som beskrevs i 2014 års strategirapport är även giltiga för 2015. Korruptionstrenden bedöms vara negativ och säkerhetsläget fortsatt instabilt. Både den utbredda korruptionen och säkerhetsläget påverkade resultatuppfyllelsen negativt. Den övergripande bedömningen av insatsportföljens genomförande bedöms som grön (uppnådd) för 2015 i likhet med 2014. Det är dock en svagare nyans av grönt. Anledningarna till det är:

- det avtagande fokuset på genomförandet av reformer med valen 2017 som hägrar;
- att vissa ministerier och institutioner omorganiserats och ett antal ministrar och högre tjänstemän bytts ut på ministerier som Sverige samarbetar med (till exempel jordbruk) vilket lett till förseningar; och
- att ambassaden har behövt ha beredskap för neddragningar vad gäller sakanslaget samtidigt som en otydlighet vad gäller tidpunkt för och innehåll av en ny strategi har rått vilket bidragit till en viss ineffektivitet i arbetet på sektionen.

2. Bedömning av måluppfyllelse och insatsportföljens genomförande per sektor

Sektor	Avtalat 2015, i mkr	Utfall 215, i mkr
Sektor 1: Demokrati och mänskliga rättigheter	177 671	Cirka 40%
Sektor 2: Naturresurser och miljö	179 238	Cirka 40%
Sektor: Urban utveckling	72 891	Cirka 20%

2.1 Sektor 1: Demokrati och mänskliga rättigheter

Bedömning av:	År	2015
Strategieresultatets måluppfyllelse		
Insatsportföljens genomförande		

Arbete med att uppnå sektormålet har fortlöpt delvis enligt plan. Svårigheter för civila samhällsorganisationer att effektivt utöva påtryckningar för ökat ansvarsutkrävande kvarstår och det demokratiska utrymmet fortsätter att vara trångt.

Med tanke på det krympande demokratiska utrymmet och den ökade graden av korruption fortsatte Sverige och andra utvecklingspartner under 2015 att fokusera på att stödja civilsamhället, inklusive försvarare av mänskliga rättigheter, samt institutioner verksamma på området för ökad transparens och ansvarsutkrävande för att stärka den offentliga debatten kring frågor kopplade till genomförandet av 2010 års grundlag.

Insatserna inom sektorn genomfördes huvudsakligen enligt plan under 2015, dock med vissa förseningar (gul), speciellt vad beträffar stödet till myndigheter och statliga institutioner. Insatsernas sammansättning var balanserad, med stöd till både regeringen syftandes till att stärka vissa reformområden som i många avseenden utgör förutsättningar för en effektivare stat, och till aktörer inom civilsamhället och rättsväsendet för ökat ansvarsutkrävande och ökad respekt för mänskliga rättigheter. Några av de beredningar som planerats lades på is som en konsekvens av signalerna om eventuella neddragningar av sakanslaget.

Exempel på resultat: Överlag uppnåddes de uppsatta målen för insatserna. De resultat insatsportföljen för 2015 lett fram till är bland andra att det tagits steg mot ett mer effektivt decentraliserat system, att stöd gått till att stärka civilsamhället, inklusive medierna, för att öka förutsättningarna för att de ska kunna fungera som vakthundar, samt att delar av rättsstaten och rättskedjan stärkts. Nedan några exempel på resultat uppnådda inom ett urval av insatserna inom sektorn.

Stödet till UNICEF har bidragit till att "Social Protection Policy" antogs i juni 2015.⁵ Det är en viktig förutsättning för det fortsatta arbetet på området. Fram till juli 2015 hade det nationella programmet för sociala transfereringar expanderat till att omfatta 551 800 hushåll jämfört med 263 250 ett år tidigare. Anslaget för "National Safety Net Programme (NSNP)" ökade för andra året i rad i den nationella budgeten 2015/16 vilket medförde att ytterligare 200 000 hushåll kunde inkluderas i programmet.

UNICEF bidrog till arbetet med att identifiera barn som täcks av systemet och får kontantstöd som ett led i att harmonisera de fyra nationella programmen under NSNP. En analys som gjorts av registreringssystemet indikerar 1 220 565 fattiga och utsatta barn täcks utav vilka 742 353 är föräldralösa. Som ett resultat av det UNICEF-ledda påverkansarbetet har betalningscykeln kortats och barn under 5 år som en utsatt grupp har inkluderats för transfereringarna.

Decentraliseringsprocessen är inne på sitt tredje genomförandeår sedan den inleddes efter valet 2013. Även om arbetet hittills gått bättre än förväntat återstår många utmaningar. Sverige fortsatte, via Världsbanken och UNDP, att stödja kapacitetsuppbyggandet i regionerna och vid de berörda statliga institutionerna. Syftet är att åtgärda kapacitetsbrister samt se till att decentraliseringen, via stärkta institutioner och förbättrad tillgång till

⁵ 51110069 UNICEF

samhällstjänster, leder till att medborgarnas behov uppfylls. Medan stödet till Världsbanken⁶ fokuserar på kunskapsutveckling, analys och framtagande av verktyg arbetar UNDP⁷ direkt med de mottagande institutionerna och regionerna som ska dra nytta av ovanstående. Några av de outputs som finansierades via Världsbanken var: en öppen dataportal (<http://kenya.opencounty.org>) som nu har skapats och är i funktion; framtagandet av en handbok för verksamhetsstyrning på regional nivå; framtagandet och införandet av riktlinjer för uppföljnings- och utvärderingssystem; 100 revisorer på länsnivå har utbildats i bokföring och redovisning; och antagandet av regler gällande socialt ansvarstagande för hantering av offentliga finanser av parlamentet, samtidigt som regeringen gett sitt stöd till att det utvecklas riktlinjer för hur allmänheten kan vara delaktig.

UNDP-insatsen har bland annat använts till att ge stöd till följande: guvernörsrådet för utformning och antagande av en turismlagstiftning; riktlinjer för rätten till hälsa; utformning av en sektorpolicy och analys av decentraliseringen ur juridiskt perspektiv. I länen Nyeri, Vihiga, Kitui, Samburu, Kilifi och Kisumu har det hållits utbildningar i verksamhetsstyrning, lagberedning, förbättrad uppföljning och utvärdering samt förbättrade policy- och juridiska ramverk.

Med tanke på de utmaningar rättssystemet i Kenya står inför och att det finns en utbredd straffrihetskultur har ambassaden fokuserat på rättsstaten och rättskedjan och stöd har riktats till tre regeringsinstitutioner: Stöd till polisreformer kanaliseras via UNODC och sedan några år tillbaka stöds reformering av rättsväsendet via ett samarbete med tyska GIZ.⁸ Det senaste tillägget är det institutionella samarbetet mellan svenska Kriminalvården och dess kenyanska motsvarigheter, Kenya Prison Service och Kenyan Probation and Aftercare Service.⁹ Denna partnersamverkan påbörjades i mitten av 2015. Den har en budget på 32 miljoner SEK och kommer i en första fas att pågå till 2018. Än så länge är det kenyanska programmet det första långsiktiga program som Kriminalvården är involverat i. Sverige är den enda bilaterala givaren som är engagerad i detta i Kenya, och det på ett område som är i stort behov av reformer.

Sverige fortsatte samarbetet inom skattereformer genom det institutionella samarbetet mellan svenska Skatteverket och Kenya Revenue Authority (KRA).¹⁰ Vissa resultat har uppnåtts vad gäller ”change management” som bland annat bidragit till att det i den nyligen reviderade visionen för KRA, den 6:e verksamhetsplanen, finns ett ökat fokus på förenkling och förbättrad service för kunderna snarare än på tvång. I allmänhet går dock processen långsamt, bland annat på grund av ett bristande engagemang från den högsta ledningens sida.

Under 2015 utformade ambassaden två paraplystöd till ett stort antal civilsamhällsorganisationer. Det ena paraplystödet hanteras av Diakonia (45 mkr för 2015-2017). Det gäller stöd till institutioner inom rättsväsendet, polisen och kriminalvården, och omfattar en övervakningsfunktion som ska förbättra statens och regionernas ansvarstagande

⁶ 51110038 World Bank Devolution TF

⁷ 51110098 Kapacitetsuppbyggande inför decentralisering via UNDP

⁸ 51110068 Rättsliga reformer

⁹ 51110067 RWI fängelseprogram 2015-2017

¹⁰ 51110077 Institutionellt samarbete STA och KRA

och tillhandahållande av samhällstjänster.¹¹ Det andra paraplyet, Wajibu Wetu ("vårt ansvar"), där Forum Syd är värdorganisation (45 mkr för 2015-2017) syftar till att stärka de mänskliga rättigheterna, speciellt yttrandefriheten via alternativa medier, "aktivism" (aktivism genom konst) samt jämställdhet mellan könen.¹² Detta paraplystöd är utformat på ett sätt som möjliggöra att man når ut till både etablerade organisationer och initiativ på gräsrotsnivå.

Exempel på insatser med genus- och konfliktperspektiv: UN Women¹³ intensifierade under 2015 arbetet med aktörer för att förverkliga föreskriften i Konstitutionen om 2/3-principen det vill säga att inte mer än två tredjedelar av de folkvalda eller politiskt utnämnda ska vara av samma kön. Lagstiftningen har dock ännu inte antagits och påverkansarbetet att Kenya ska leva upp till 2/3-principen för att bidra till kvinnors stärkta roll i samhället och politiken fortsätter. Stödet till UN Women bidrog till att antalet kvinnor som deltog i debatter ökade från 2 till 12 procent i nationalförsamlingen och till 50 procent i länsförsamlingarna 2015 (i huvudsak enligt uppsatta mål). UN Women arrangerade en konferens om jämställdhet i råvaruindustrin för att diskutera utmaningar, lösningar och möjligheter till att förbättra kvinnors ställning i sektorn.

Vidare, UN Women bidrog till arbetet med att säkerställa samarbetet mellan olika aktörer som senare ledde till att lagen mot våld i hemmet "Prevention against Domestic Violence Bill – PADV Act" antogs den 14 maj 2015. Lagen utgör en viktig milstolpe för att öka jämställdheten i Kenya genom att belysa individers rättigheter inklusive lagar mot barn- och tvångsäktenskap och kvinnlig könsstympning.

UN Women har sedan 2014 lett arbetet med att stärka "Women's Empowerment Principles (WEPs)" i Kenya tillsammans med UNDP och "UN Global Compact Network Kenya (GCKN)". Som ett resultat av arbetet har ytterligare 15 företag från diverse sektorer såsom tillverkning, transport, finans, media, IT och turism anslutit sig till den ursprungliga gruppen om fem företag som skrivit på WEP principerna, vilket anses som ett bra resultat.

Aktörer som arbetar med fred och säkerhet har fått stärkt kapacitet att hantera frågor om genusbaserat våld (GBV) genom att det skapats arbetsgrupper samt koordinationsstrukturer på lokal nivå, vilket lett till att ett större antal fall rapporterats. Arbetet med att få män att upphöra med GBV resulterade i att det förebyggande arbetet och responsen på GBV-fall förbättrades.¹⁴

Stödet till förbättrade samordningsmekanismer ledde till en 40-procentig ökning i etablerandet av fredsskapande och sammanhållande samordningsplattformar.¹⁵ Bland annat skapades en konsultativ plattform för att motverka våldsam extremism (Counter Violence Extremism, CVE). Att genusperspektivet införlivats i planer, strategier, policyer och mekanismer har lett till att drygt 60 procent av de lokala fredskommittéerna har integrerat principen om max två tredjedelars representation av det ena könet i sina arbetsplaner.

¹¹ 51110072 Diakonia - Human Rights and Governance Program

¹² 51110093 Wajibu Wetu

¹³ 51110073 UNWOMEN

¹⁴ 51110073 UNWOMEN

¹⁵ 51110071 UNDP

Genom stödet till UNDP och UN Women har systemet för tidig varning (early warning) och respons på konflikter NCEWERS (National Conflict Early Warning and Early Response System) uppdaterats, automatiserats och utvecklats. Detta har lett till att NCEWERS decentraliserats till länsnivå, vilket underlättar och effektiviserar konflikthanteringen. Kvinnor har fått stöd att delta i och förstärka de fredskapande processerna i de konfliktutsatta regionerna Wajir och Mandera, vilket resulterat i att det tagits fram en gemensam promemoria som använts för att utforma det fredsavtal som undertecknats.

Utifrån erfarenheter från andra UNDP-program som handlat om säkerhet och väpnat våld startades ett pilotprojekt där ett antal tidigare Al Shabaab-krigare (i informella bosättningar i Nairobi och kuststäderna) samt väpnade grupper på landsbygden fick hjälp genom rehabiliterings- och integrationsåtgärder. Som ett resultat av detta har det etablerats mekanismer i Mombasa, Lamu, Garissa och Mandera som integrerats i fredsarbetet. CVE-programmet fokuserar på fredsskapande samt konfliktkänslighet och genusperspektiv. Det har startats en konsultativ CVE-plattform, genom vilken regeringen och andra intressenter kan analysera och tillhandahålla rådgivning kring lämpliga åtgärder mot CVE.¹⁶

Stödet via UNWOMEN har också bidragit till ökad kapacitet hos kvinnor och unga att medverka till fred, sammanhållning, medling och försoning, i enlighet med Kenyas nationella åtgärdsplan (KNAP) och i enlighet med FN-resolution 1325. Ett resultat av detta är att ett antal aktörer för fred och sammanhållning har etablerat sig i regionerna Nakuru och Kisii.¹⁷

Cirka 40 procent av länsregeringarna avsatte medel för aktiviteter och strategier till stöd för konflikthantering, medan fredsbyggande insatser införts i minst 50 procent av de 47 länens utvecklingsplaner (County Integrated Development Plans, CIDP).¹⁸

Skapandet av ett index för social sammanhållning (Social Cohesion Index) har bidragit till intäktsfördelningskommissionens (Commission on Revenue Allocation, CRA) utformning av en utjämningsfond. Vissa parametrar i detta index ingår nu i den formel som avgör vilka regioner som får medel ur utjämningsfonden.

Stödet via UNDP har bidragit till att engagera de ledande politikerna, parlamentariska kommittéer samt guvernörsrådet via kommittén för säkerhet och utländska relationer så att de för samtal om fredsskapande, sammanhållning och konflikthantering.

2.2 Sektor 2: Naturresurser och miljö

Bedömning av:	År
Strategieresultatets måluppfyllelse	2015
Insatsportföljens genomförande	

¹⁶ 51110071 UNDP

¹⁷ 51110073 UNWOMEN

¹⁸ 51110071 UNDP

Sektormålen för 2015 gällande "Förbättrad styrning av nyttjandet av naturresurser med fokus på hållbar tillväxt som är till gagn för fattiga människor." uppnåddes delvis. De största utmaningarna för genomförandet av sektorportföljen utgjordes av alltifrån förseningar på grund av den pågående decentraliseringsprocessen, bristande kapacitet och ledarskap bland partners i jordbruks- och vattensektorerna på nationell och länsnivå, långdragna förseningar vad gäller antagandet av viktig lagstiftning och policyer som påverkar undersektorerna mark, vatten och miljö, till att kundhanteringsverksamheten omorganiserats internt.

Under 2015 fortsatte decentraliseringen i vattensektorn att präglas av spänningar mellan parter på nationell och länsnivå, även om dialogen till viss del förbättrades mot slutet av 2015. Förbättringen berodde delvis på att det hölls ett möte med nationella och regionala representanter, arrangerat av givargruppen för vattensektorn (där Sverige är en av tre givare), där man fokuserade på konkreta tekniska frågor om revisioner och insamling av data.

Exempel på resultat: Överlag uppnåddes de uppsatta målen för insatserna. De viktigaste resultaten för 2015 var: Stärkta intresseorganisationer som arbetar med utveckling av inkluderade värdekedjor under jordbruksprogrammet ASDSP (Agricultural Sector Development Support Programme). Här etablerades 143 regionala kapacitetssuppbbyggande projekt för småskaliga jordbrukare i ett projekt som är värderat till 1 miljard Kenya shilling, där ASDSP bidrar med 38 procent av medlen ¹⁹ vilket visar att ASDSP har förmåga att utnyttja resurser från partners. Den finansiella inkluderingen nådde 75,3 procent (andel av den vuxna befolkningen som använder olika sorters formella finansiella tjänster)²⁰ jämfört med 66,7 procent under 2013, via stöd från fördjupningsprogrammet Financial Sector Deepening Kenya (FSDK), vilket gjorde att Kenya blev det tredje främsta landet vad gäller finansiell inkludering efter Sydafrika och Mauritius. Påverkansarbetet gällande utnyttjande och hantering av naturresurser förstärktes.

Beträffande lån och garantier fortgick samarbetet 2015 mellan Sida och USAID rörande två portföljgarantier inom jordbrukssektorn, varav en är tillsammans med Kenya Commercial Bank, KCB och den andra med tre mikrofinansieringsinstitutioner: Kenya Women's Financial Trust, Letshego Kenya, och SMEP. Garantin syftar till att stimulera privata långivare, såsom affärsbanker och mikrofinansieringsinstitutioner, att utöka finansieringen dels till de låntagare som bedöms som högrisklåntagare. En av de stora utmaningarna är den låga användningsnivån av de medelstora lånen med KCB (cirka 29 procent) medan utnyttjandet av de mindre lånen med mikrofinansieringsinstitutionerna löper enligt plan och ligger på ca 65 procent.

Genom den tvådelade garantin inom jordbruksområdet med Kenya Commercial Bank (KCB) och mikrofinansieringsinstitutionerna har Sida medverkat till att möjliggöra mobilisering av privata finansiella resurser för utlåning på totalt ca 126 mkr (se tabell under avsnitt 3).

Den totala möjliga utlåningsvolymen ligger på 28 musd, motsvarande 217,2 mkr. Den svenska garantin (maximala förlusten) uppgår till 69,8 mkr. 2,7 mkr har utbetalats i form av

¹⁹ ASDSP årsrapport 1 juli 2014 – 30 juni 2015

²⁰ 2016 FinAccess Household Survey, februari 2016

premiesubvention. Under 2016 ska ambassaden verka för en stärkt användning och/eller omstrukturering av KCB:s komponent för lån till små och medelstora företag i samråd med USAID samt Letshego Kenya.”

Projekt som syftar till att öka motståndskraften, genom exempelvis små bevattningsanläggningar och förbättrad vattentillgång, genomfördes i fem regioner i halvtorra områden (semi-arid lands). I vattensektorn förlöpte det inledande året för det nya vattenprogrammet för landsbygden, som genomförs med hjälp av Water Services Trust Fund (WSTF), enligt plan. Kapacitet och system byggdes upp och strukturer kom på plats på både läns- och nationell nivå så att konkreta vatten-, sanitets och vattenhanteringsprojekt kan genomföras i sex regioner 2016. Inom projektet KEWASNET CSO som gäller styrning av vattensektorn etablerades WASH Civic Clubs i 12 län, vilket ska skapa en övergripande mekanism för civilsamhällesorganisationer och medborgare på länsnivå så att de kan delta i beslutsprocessen kring vattenfrågor.

Stödet till innovationer på området miljö och klimatförändringar, via National Environmental Trust Fund (NETFUND), ledde till att det finns 25 entreprenörer och inkubationsidéer som fungerar väl och avsikten är nu att omvandla dessa till lönsamma företag. NETFUND kunde tack vare den extra finansieringen 2015 bidra till viktiga resultat på området förnybar energi och andra miljöinnovationer.

Exempel på insatser där miljö- och genusperspektiv har integrerats: Sverige fortsatte stödja Financial Sector Deepening Trust under 2015 och programmet kunde uppvisa resultat såsom att 73,5 procent av kenyanerna nu är inkluderade i den finansiella sektorn, en 50-procentig ökning de senaste 10 åren. Kenya gjorde framsteg vad gäller att skapa finansiell inkludering av kvinnor huvudsakligen genom spridningen av mobila finansiella tjänster. Det minskade kvinnors beroende av informella finansiella tjänster. Jämfört med män har kvinnor dock fortfarande sämre tillgång till formella, reglerade tjänster såsom till banker (35 procent kvinnor jämfört med 50 procent för män).

Sverige fortsatte att stödja arbetet för ökat socialt skydd. Jordbruksprogrammet ASDSP (agricultural sector development support programme) skapade kopplingar mellan sårbara aktörer i värdekedjan och både privata och offentliga organisationer som arbetar med socialt skydd. Drygt 4 000 jordbrukare (varav 70 procent var kvinnor och unga) fick tillgång till sociala skyddsnätstjänster. Genom gemensamma intressegrupper ökade även engagemanget bland kvinnor och unga i värdekedjan. Genomförandet av ASDSP:s handlingsplan för miljömässig hållbarhet, genus och social inkludering har lett till att cirka 58 000 personer (67 procent män, 33 procent kvinnor och unga) i värdekedjan utbildats i naturresurs- /klimatrelaterade risker. I målgruppen ingick 39 000 aktörer. 61 procent av aktörerna (Value Chain Actors, VCA) använde klimatsmart teknik (69 procent vuxna män, 31 procent vuxna kvinnor och unga) för bland annat. foderkonservering, hantering av skörderester och effektiv boskapsutfodring.²¹

²¹ ASDSP årsrapport 1 juli 2014 – 30 juni 2015

Inom landsbygdsvattenprogrammet har principer för genus och social inkludering (GESI) utformats och under 2016 kommer detta att introduceras i sex län där principerna kommer att ligga till grund för beslutsfattande i vattensektorn. Det regionala stödet via World Food Programme gällande att utveckla länens förmåga att förbereda sig för och hantera torka med tanke på livsmedelsförsörjningen har lett till att genusaspekter förts in i analyserna av kapacitetsbehov och -brister.

På nationell nivå har Act Change Transform (ACT) stött påverkansarbetet på områdena miljö och klimatförändringar, vilket haft en avgörande betydelse för mer än 87 antagna policyer, lagar och regler och inte långt ifrån målet som var satt till 100. Detta har skett med hjälp av 65 icke-statliga aktörer av de 120 som stöds av programmet och som engagerats i aktiviteter kring påverkansarbete. Detta enligt mätningen "advocacy progression index". Av de stödmottagande organisationerna leddes 12 utav de 120 organisationerna av kvinnor vilket är ett medelgott resultat men ett steg i rätt riktning. Sammantaget nåddes 1 033 386 personer direkt (det överskred vida målsättningen om att nå 400 000 personer), medan 4 195 330 indirekt påverkades av åtgärder som rör klimatförändringar, mark, vatten, jordbruk, miljö och energi. I energisektorn började 4 146, inte långt ifrån målet om 5 000, hushåll använda förnybara energilösningar, medan integrationen av genusfrågor som stärkande av kvinnors ägande, kontroll och tillgång till mark och andra resurser på regional och nationell nivå pågår.

Vad beträffar reformeringen av landsektorn ökade kunskapen om markförvaltning bland beslutsfattare och andra intressenter med 58 procent och minst 6 094 nåddes direkt av information om markfrågor via markutvecklingsinstitutet Land Development and Governance Institute (LDGI). Det var ett medelgott resultat med en tydlig förbättring jämfört med utgångspunkten som var 2 459 men där målsättningen var 20 000. Kvinnors delaktighet i markfrågor ökade då 178 kvinnor direkt deltog i landeformarbetet, en bra bit ifrån målsättningen om 500 men samtidigt en förbättring.

2.3 Sektor: Urban utveckling

Bedömning av:	År	2015
Strategieresultatets måluppfyllelse		
Insatsportföljens genomförande		

Sektormålet "Förbättrad urban planering där även fattiga invånare själva deltar." bedöms i delvis vara uppnått. Den urbana sektorn i Kenya är fortfarande ett viktigt område, vars potential för landets utveckling återstår att tillvaratas. Under 2015 nåddes varierande resultat och den övergripande bedömningen från 2014 således ligger fast, dvs. gult för effektivitet och grönt för genomförandeeffektiviteten.

Det gjordes varierade framsteg i arbetet med att utveckla och införa ramverk för stadsförvaltning, samhällsstyrning och tillhandahållande av samhällstjänster.

Urbaniseringsprocessen fortsätter i oförminskad takt och antalet kenyaner som lever i städerna ökar kontinuerligt. Det är speciellt länsregeringarna som blivit varse tillväxten eftersom de

ökade resursflödena bland annat från den nationella budgeten attraherar nya invånare, vilket innebär att lämpliga beslut behöver fattas för att hantera de allt mer komplexa utmaningar samhällsförvaltningen ställs inför. Under 2015 reviderades det utkast till urban utvecklingspolicy, som 2012 utformades med svenskt stöd, och regionala aspekter fördes in. Policyn har dock ännu inte antagits, vilket hämmat hanteringen av urbaniseringen. Detsamma gäller förändringarna av den övergripande lagen gällande urbana områden, Urban Areas and Cities Act, som syftar till att förbättra stadsförvaltningen. Inte heller detta har lagts fram för parlamentet för godkännande, vilket komplicerar förutsättningarna för hanteringen av urbana områden.

Exempel på resultat: Överlag uppnåddes de uppsatta målen för insatserna. Regionala investeringar i infrastruktur och marknader stimulerar lokala ekonomier och stärker banden mellan landsbygd och stad. Att infrastrukturen förbättrats syns i förbättrade vägnät, gatubelysning, avloppsnät, vattennät och sanitetsanläggningar. Samtidigt som dessa investeringar når fler växer också slumområdena och de informella bosättningarna. Sverige och andra utvecklingspartners har stött dessa initiativ för att öka de regionala investeringarna. Kenyas slumuppgraderingsprojekt (KISIP) och kommunprogrammet Kenya Municipal Program (KMP) har tillsammans stött byggandet av 80 km stadsvägar och 150 km gångvägar, samt 600 väg- och gatulampor och 50 km avloppsledningar.²² Vid investeringarna har de mest utsatta stadsdelarna, speciellt slumområden och informella bosättningar prioriterats.

En effektiv stadsplanering har identifierats som en bristfällig faktor för hur urbaniseringen hanteras i Kenya. Att det utvecklas strategiska urbana utvecklingsplaner (ISUDP) är ett krav enligt kenyansk lag så att det kan skapas ett generellt ramverk för urban tillväxt, fysiska och sociala investeringar samt medborgerlig delaktighet. De flesta regioner har fortfarande svårt att tillämpa dessa planer i de urbana områden som ligger inom deras jurisdiktion. Under 2015 gav Sverige stöd till urban stadsplanering via KISIP, KMP, Kenya SymbioCity Program (KSP) och utvecklingsplattformen för urban utveckling (CSUDP).²³ Sammanlagt färdigställdes integrerade utvecklingsplattformar (ISUDP:er) för 12 städer. Sverige stödde processen genom en tre-grenad strategi med teknisk expertis via KMP, internationell bästa praxis via UN-HABITAT:s projekt SSUDSK²⁴ samt via medborgerlig delaktighet genom CSUDP. Kapaciteten för urban planering stärktes via KSP genom fördjupade partnerskap mellan guvernörsrådet i Kenya och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Ett ramverk för delaktighet i stadsplanering och projektplanering är under utarbetande.

Fattiga i städer har fått det bättre genom insatser som Sverige stött ensamt eller tillsammans med andra utvecklingspartner. Sammantaget drar 900 000 personer (varav 50 procent är kvinnor) nytta av en förbättrad infrastruktur som byggts ut med hjälp av KMP, huvudsakligen i fattiga delar av städerna. Ytterligare 250 000 invånare i informella bosättningar kan dra nytta av de infrastrukturuppgraderingar som genomförts med hjälp av KISIP, vilket visar att insatserna fokuserar på de mest missgynnade urbana invånarna. Exempel på andra riktade insatser är att 8 500 personer dragit nytta av förstärkt besittningsrätt, ökad säkerhet genom

²² 31000246 Kenya Municipal Programme och 51110044 Kenya Informal Settlements Improvement Project

²³ 51110060 Kenya Symbiocity Programme och 51110061 Civil Society Urban Development Platform

²⁴ 51110131 UNHABITAT

gatubelysning, speciellt i slumområden, avloppsnät i informella bosättningar samt vatten- och sanitetsanläggningar i utvalda bostadsområden. Sverige har även bidragit till sammanlagt 21 584 bostäder genom stödet till modellen "Primary Housing Cooperative", det har etablerats 15 lokala urbana dialogforum, det har genomförts en säker omplacering och kompensation till 9 500 urbana hushåll samt att Kenya utformat en lag kallad Dignity Act som aktualiserar de krav som finns i Kenyas grundlag gällande medborgarnas ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

Många utmaningar kvarstår och fortsätter att begränsa framgångarna i sektorn. Den svenska portföljen har justerats flera gånger för att stärka ramverket för urban samhällsstyrning, bland annat för att kunna stödja utformandet av nationella och regionala bestämmelser, för att bygga upp teknisk kapacitet och styra in de politiska prioriteringarna mot urban samhällsstyrning och tillhandahållandet av samhällstjänster. Avfallshanteringen har seglat upp som ett fokusområde som medför stora konsekvenser för samhället, miljön, hälsan och förbättringen av levnadsvillkoren.

Exempel på insatser där miljö- och genusperspektiv har integrerats: Både KISIP och KMP rapporterade att 50 procent av dem som drar nytta av infrastrukturinsatserna var kvinnor. Båda projekten införde även garantier gällande miljö och socialt ansvar enligt Världsbankens ramverk Environmental and Social Management Framework (ESMF). Under 2015 bedömdes genomförandet av dessa planer ske på ett tillfredsställande sätt, i synnerhet på området bosättning enligt Resettlement Action Plans (RAP), där man såg till att miljömässiga och sociala standarder uppfylldes vid genomförandet av infrastrukturprojekt som byggen av vägar, gångvägar och avlopp. Dock fanns vissa utmaningar. Exempelvis förvandlades avlopp till soptippar för fast avfall, vilket visar på behovet av ökad kunskap och en effektiv strategi för gemensam drift och underhåll. På länsnivå bedömdes kunskapen och kapaciteten hos personalen vara bristfällig vad gäller miljö, men här rekommenderades också en kapacitetsförstärkning. CSUDP:s bostadssatsning Sustainable Housing Demonstration, som utgår från bostadsrättsmodellen Housing Cooperative Model, har lett till att kvinnor gått om män både i antal och sammanlagt sparande. Av de 19 585 aktiva spararna 2015 var 11 751 kvinnor och 7 834 män. CSUDP:s projekt för mikrofinansiering av förnybar energi ledde till att 1 350 kvinnor fick tillgång till rena matlagningsutrymmen. Sammanlagt fick 6 750 familjemedlemmar tillgång till rena energikällor för matlagning.

3. Synergier med andra strategier

Utbetalt belopp inom andra anslagsposter som gick till landet/regionen 2015:	2015 mkr
Humanitära insatser, ap. 1	30
Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället, ap. 5	49
Garantier	126

Det svenska humanitära stödet till Kenya minskade kraftigt 2015 och koncentrerades enbart till flyktinglägren. I Kenya finns två av världens största flyktingläger där det bor cirka 590 000 flyktingar. Flyktinghanteringen har hamnat högt på dagordningen i Kenya för diskussioner kring synergier och bättre samordning mellan humanitära och mer utvecklingsinriktade aktörer.

Sverige deltar i den dialog som förs inom EU:s nödfond och som handlar om hur man kommer åt instabilitet och de bakomliggande orsakerna till irreguljär migration. Som ett utfall av den migrationskonferens som hölls i Valletta i november beslutade Sverige att bidra med tre miljoner euro till fonden. I Kenya har EU, tillsammans med ECHO, Sverige, Nederländerna och Tyskland, bildat en grupp som för samtal med FN om Kalobeyei-initiativet.

4. Givarkontext

Anslagen för utveckling utgör cirka 15 % av landets budget eller 4,4 % av 2014 års BNP. ²⁵	Sveriges andel av de totala utvecklingsanslagen utgör cirka 2 %.
Allmän strategi för givare – ej tillgänglig	Allmän EU-strategi gäller 2014 – 2017 Status för EU-gemensamma program: Gemensam strategi antogs av uppdragsansvariga den 21 januari 2015. ²⁶
De fem största DAC-givarna (organisationer eller länder är): USA, Världsbanken (IDA), AfDB, Storbritannien och EU-institutioner, enligt statistik från OECD/DAC 2014. ²⁷	Av EU:s medlemsländer är Sverige den 5:e största givaren om endast garantier inräknas, och den 7:e om både garantier och lån räknas in (då är EIB och Frankrike större). ²⁸

2015 var ännu ett viktigt år för arbetet med givarsamordning och effektivt utvecklingssamarbete. I mitten av 2015 bekräftades det att Kenya 2016 skulle stå värd för det andra toppmötet om globalt partnerskap, efter det första som hölls i Mexiko 2014. Vissa förberedelser gjordes under året, i vilka Sverige deltog.

I början av 2015 beslutades det att Sverige var biträdande medordförande till EU-delegationen i biståndseffektivitetsgruppen, tillsammans med Kenyas regering, och att Sverige skulle ta över medordförandeskaet från EU-delegationen från den 1 januari 2016. Det innebar en del samordningsarbete på området. EU:s gemensamma programmeringsarbete fortsatte under året, dock med varierad takt och omfattning, inom fokusområdena: jordbruk, landsbygdsutveckling och ASAL (torra och halvtorra områden); energi och transport; demokratisk samhällsstyrning, juridisk rättvisa och rättsstatsprincipen; vatten och sanitet.

²⁵ OECD/DAC

²⁶ En delegation bestående av EU, Danmark, Finland, Frankrike, Tyskland, Italien, Nederländerna, Slovenien, Sverige och Storbritannien.

²⁷ Bruttoutbetalningar för offentligt utvecklingsbistånd (ODA) 2014

²⁸ Blue Book 2015, THE EUROPEAN YEAR FOR DEVELOPMENT, sid. 10

5. Lärdomar och rekommendationer

Samarbetsstrategin för 2009-2013, förlängd till 2015, var relativt bred och resultatmålen var ambitiösa. Även den nya strategin har ambitiösa övergripande mål och resultat. Den nya strategin omfattar även nya områden. En lärdom är att det är viktigt att under operationaliseringen vara tydlig kring tolkning av mål och resultat och de strategiska valen som bör göras som en konsekvens av det. Det inkluderar exempelvis förtydliganden kring begränsningar och förutsättningar för att resultaten ska uppnås och att identifiera specifika, mätbara, realistiska och tidsavgränsade indikatorer för uppföljning och utvärdering av strategins genomförande.

5.1 Implikationer för omstyrning av innevarande strategi

Med tanke på att 2015 de facto var det sista året för genomförandet av samarbetsstrategin för 2009-2013 är detta avsnitt inte relevant. Kenyasektionen och andra berörda intressenter fokuserar nu på hur den nya strategin för 2016-2020 ska genomföras på bästa sätt.